

Wojciech Adamowski, Anna Bomanowska

ZMIANY UŻYTKOWANIA GRUNTÓW NA OBRZEŻACH CENNYCH OBIEKTÓW PRZYRODNICZYCH A WKRACZANIE NIERODZIMYCH GATUNKÓW ROŚLIN

Changes of land use on the borders of valuable natural areas and expansion of alien plant species

Abstract

Taking into account the extensive scale of farmland abandonment in the area of Białowieża Primeval Forest, the authors decided to investigate which of alien plant taxa cultivated or previously present in this area invade abandoned farmland. Seventy three alien plant taxa have been found to occur on abandoned farmland in the Białowieża Clearing, including 74 woody taxa and 20 herbaceous taxa. The most widespread woody species are *Malus domestica* and *Pyrus pyraster*, whereas herbaceous species are *Erigeron ramosus* and *Solidago gigantea*. The degree of expansiveness of individual taxa depends on their popularity in cultivation and on the location of cultivated specimens relative to the abandoned land. Abandoned fields are richer in exotic species than former meadows.

KEY WORDS: abandoned farmlands, alien species, fallow fields, secondary succession, Białowieża Forest

Wstęp

W ostatnich latach obserwuje się daleko idące zmiany w strukturze obszarów rolniczych, co ma m. in. związek z przyjęciem przez Polskę Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej (CAP). Akcesja do UE, a także wcześniejsze problemy ekonomiczne polskiego rolnictwa (m. in. upadek państwowych gospodarstw rolnych) wymusiły odłogowanie znacznych powierzchni gruntów rolnych (Plan Rozwoju ... 2004-2006, Program Rozwoju ... 2007-2013). Zaniechanie użytkowania obszarów rolniczych (zaprzestanie corocznej orki, koszenia i wypasu) inicjuje proces sukcesji wtórnej, prowadzącej w klimacie umiarkowanym do odtworzenia zbiorowisk leśnych (Faliński 1986, Glenn-Lewin et al. 1992). Samorzutny powrót lasu trwać może kilkadziesiąt, a nawet kilkaset lat (Faliński 1986, Bomanowska i Adamowski 2007), zatem chcąc przyspie-